

นาโรปะ เข้าหลอมการเรียนรู้

ปัญหาในระบบการศึกษาในประเทศไทยเป็นประเด็นหนึ่งที่มีผู้คนหยิบยกขึ้นมาถกเถียง ระดมความคิดเห็นเพื่อหาทางออกกันเสมอมา

เรื่องหนึ่งที่ได้ยินได้ฟังกันเป็นประจำก็คือ การศึกษาที่ไม่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเน้นการท่องจำมากกว่าความเข้าใจ

วงประชุมจิตวิวัฒน์เป็นอีกหนึ่งกลุ่มคนที่ให้ความสำคัญกับการหาทางออกจากวังวนของปัญหานี้ ด้วยการแสวงหาข้อมูลของสถาบันการศึกษาที่มีแนวทางการเรียนการสอนสวนทางกับลักษณะที่สังคมไทยอยากจะทำให้อยู่ในปัจจุบัน

เหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการเชื้อเชิญผู้ที่เคยมีประสบการณ์การศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่ได้ชื่อว่าเป็นสถาบันทางเลือกอันมีลักษณะเฉพาะตัวสูง มาถ่ายทอดกระบวนการที่ถูกหล่อหลอมมาให้ได้รับฟังกัน

“มหาวิทยาลัยนาโรปะ เป็นมหาวิทยาลัยเล็กๆ ที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนเล็กๆ ที่คิดว่าจะมีกระบวนการเรียนรู้และการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความสุขในการเรียนแล้วเปลี่ยนแปลงตัวเอง เท่าทันตัวเอง”

“ณัฐพศ วัชวิญญู” ศิษย์เก่าด้านนิเวศวิทยาแนวลึก เล่าถึงที่มาของมหาวิทยาลัยทางเลือก ซึ่งตั้งอยู่ที่รัฐโคโรลาโด ประเทศสหรัฐอเมริกา

ความไม่เหมือนใครของที่นี่ถูกถ่ายทอดต่อไปอีก

“เนื้อหาวิชาส่วนใหญ่จะประกอบด้วย 3 เรื่องหลักๆ คือ การเข้าใจตนเอง ซึ่งจะใช้วิถีภาวนาเพื่อฟังเสียงตัวเอง เสียงของคนอื่น เรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับโลก มีการเรียนพัฒนาการของระบบชีวิต และเรื่องการพัฒนาความเป็นผู้นำ”

หลักการเหล่านี้ซึ่งแทรกอยู่กับวิชาเรียนต่างๆ อาจฟังดูแปลกๆ สำหรับคนที่คุ้นเคยกับการศึกษากระแสหลัก แต่เมื่อรู้ถึงที่มาแล้วจะเข้าใจในทันที

“เมื่อผมอ่านพันธกิจ ๖ ประการ ของที่นี่แล้วจะตรงกับกระบวนการเรียนรู้ที่สัมผัสมาเลย นั่นคือ ๑. ความรู้เท่าทันปัจจุบันขณะ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ที่ตรงกับหลักทางพุทธ หากสามารถรู้เท่าทันปัจจุบันขณะได้มากขึ้น จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ละเอียดถี่ถ้วนมากขึ้น ๒. การสร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ไม่ใช่เรื่องการแสวงหาของปัจเจกเท่านั้น แต่ว่าจะต้องเกิดจากปฏิสัมพันธ์ ที่มีต่อผู้คนและสิ่งต่างๆ

๓. บ่มเพาะการเปิดกว้าง นักศึกษาต้องเปิดใจและเคารพในประสบการณ์ตรงของตัวเองและคนอื่น เพราะถ้าพลาดการรับรู้ประสบการณ์ตรงเหล่านี้ การเรียนรู้ก็จะไม่เกิดขึ้น มีการวิเคราะห์ที่แหลมคม ลุ่มลึก

เข้าใจหลักการต่างๆ เชื่อมโยงได้อย่างมีปัญญา มีความชื่นชมในความมั่งคั่งในภูมิปัญญาของโลก ว่า มีความหลากหลายเหมือนความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ยังต้องมีการกระทำที่มีประสิทธิภาพ บัณฑิตจะต้องกระทำเป็น ไม่ใช่คิดเป็นอย่างเดียว ต้องสามารถนำความรู้ไปกระทำให้ทะลุปรุโปร่ง”

ณัฐพลเล่าต่อ ไปถึงถึงพันธกิจข้อที่ ๔-๖

“ ข้อ ๔. คือมรดกแห่งการศึกษาแนวพุทธ ๕.วิถีแห่งภูมิปัญญาโลก และ ๖.การไม่ฝักใฝ่ในลัทธิความเชื่อหรือศาสนาใดๆ และมีความเปิดกว้าง”

จะเห็นว่าการศึกษาของที่นี่ดำเนินไปโดยการมีหลักพุทธเป็นทางนำไปสู่การพัฒนาตัวผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่ง “วิจักขณ์ พานิช” นักศึกษาปริญญาโท ศิษย์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยนาโรปะอีกคนหนึ่ง ที่กลุ่มจิตวิวัฒน์ได้เชิญมาพูดคุยย้ำอีกว่า

“นาโรปะไม่ใช่คำตอบแบบเป็นสูตรสำเร็จ โรงงานผลิตบัณฑิตเหมือนที่เราเชื่อในการศึกษากระแสหลัก นาโรปะจะเป็นเหมือนสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้มากกว่า คือ การเรียนรู้จะมีพื้นฐานหลายปัจจัย ตัวเราเอง สิ่งแวดล้อม กัลยาณมิตร ที่เชื่อมโยงกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ ทุกคนมีอิสระในการเรียนรู้ของตัวเอง มีอาจารย์ มีเพื่อน บรรยากาศของการเรียนรู้ทำให้เกิดการเติบโต โดยแต่ละคนก็เติบโตไม่เหมือนกัน”

“ลักษณะเด่นของนาโรปะ คือ เป็นสถานที่ที่บ่มเพาะบุคลิก บางคนอาจจะมองว่าเป็นโลกมายาหรือเปล่า แต่ผมคิดว่าสถานที่บ่มเพาะอุดมคติเป็นทางเลือกที่เราต้องมี ซึ่งจะทำให้เราค้นพบศักยภาพที่แท้จริงของตัวเอง เพื่อออกมาเผชิญกับความเป็นจริงได้ด้วย”

เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยนาโรปะถูกกล่าวถึงออกมาให้คนฟังค่อยๆ รับรู้และเห็นภาพของความแตกต่าง

“ผมคิดว่าการเรียนรู้ที่นาโรปะศักดิ์สิทธิ์ เพราะเป็นการเรียนรู้ที่แต่ละคนมีส่วนร่วมในกระบวนการตลอดเวลา ไม่ได้มีคำสั่งว่าถูกต้อง หรือเราจะต้องฟังอาจารย์คนนี้อย่างเดียวตลอดเวลา แต่เราเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้”

“แม้กระทั่งก่อนจบการศึกษาก็ต้องมีการไปเรียนรู้ด้วยการรับใช้ ไปเห็นไปเรียนรู้จากปัญหาจริงๆ นี่เป็นสิ่งที่ผมเห็นว่านาโรปะแปลกกว่าที่อื่น”

ทั้งณัฐพลและวิจักขณ์บอกว่า ความโดดเด่นของที่นี่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาตัวเองของคนทั้งสอง และนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในการทำงานและใช้ชีวิต

หากจะพิจารณาความไม่ซ้ำใครของ“นาโรปะ”อย่างไรให้เกิดประโยชน์ คงจะต้องนำหลักการ หลักปฏิบัติที่ถูกบอกเล่าไว้เหล่านี้ มาสอดคล้องกับการพัฒนาของชีวิต เพราะเชื่อว่าด้วย“การเรียนรู้”นั้นไม่จำกัดไว้เฉพาะในรั้วสถาบันการศึกษา และช่วงเวลาของการศึกษาในระบบอย่างแน่นอน

วีณา โคมพานนคร

ตีพิมพ์ในนิตยสาร *teens, kids & family* เดือนธันวาคม ๒๕๔๘

NewConsc article veena 4th 051010